

DOI: <https://doi.org/10.32839/2304-5809/2019-5-69-86>

УДК 37.014.25:378.09

Білокопитов В.І.

Сумський національний аграрний університет

ЄВРОПЕЙСЬКА АСОЦІАЦІЯ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ ЯК ПРЕДСТАВНИК ВИЩОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ

Анотація. У статті висвітлено утворення Європейської асоціації вищих навчальних закладів; зазначено основних представників асоціації; визначено основні цілі діяльності асоціації на Європейському просторі вищої освіти; виокремлено основні напрями діяльності Європейської асоціації вищих навчальних закладів; відображено заходи для досягнення цілей; виокремлено чотири основні напрями діяльності асоціації; схарактеризовано організаційну структуру асоціації; вказано на важливість професійної вищої освіти в контексті вищої освіти; особливу увагу звернено на якість вищої освіти; підкреслено готовність асоціації співпрацювати з міжнародними організаціями у забезпеченні якості освіти; зосереджено увагу на модернізації професійної вищої освіти; розглянуто питання працевлаштування випускників.

Ключові слова: Європейська асоціація вищих навчальних закладів, професійна вища освіта, Європейський простір вищої освіти, якість вищої освіти, Європейські стандарти та рекомендації щодо забезпечення якості вищої освіти, навчання впродовж життя, працевлаштування, дослідження, інновація, конкурентоспроможність.

Bilokopytov Vasyl

Sumy National Agrarian University

EUROPEAN ASSOCIATION OF INSTITUTIONS IN HIGHER EDUCATION AS A REPRESENTATIVE OF HIGHER PROFESSIONAL EDUCATION

Summary. European Association of Institutions in Higher Education (EURASHE) represents universities of applied sciences and university colleges. EURASHE was founded in Patras (Greece) in 1990. Since 200 EURASHE has been as the follow up group of Bologna process. In the field of quality assurance EURASHE cooperates with European Association for the Quality Assurance in Higher Education, European Association of Universities and European Students Union. The main EURASHE's mission is to promote, within the European Higher Education Area (EHEA), the interests of professional higher education and of relevant higher education institutions. The EURASHE organizational structure consists of the General Assembly, the Board, the Committee for Strategic Advice, the Secretariat, the working group. The main tasks of the mentioned above units are characterized in detailed. EURASHE as the main representative of professional higher education in Europe sees as its mission to lead an harmonisation process of the sector across the EHEA. Since 2012 EURASHE has been working on harmonising approaches to professional higher education in Europe. It is emphasized that professional higher education may play an important role as an intermediary between higher education, vocational education and training and the labour market. EURASHE is involved in Quality of Higher Education through its activities linked to quality assurance, accreditation, transparency tools, evaluation and rankings. EURASHE is also involved in the process of professional higher education modernising within a diversified higher education through such activities as lifelong learning, mobility, employability, qualifications frameworks, recognition of prior learning, short-cycle higher education, learning outcomes. EURASHE plays an important role in research, development and innovation through its activities linked to universities of applied sciences, innovation, regional development, knowledge transfer. In EURASHE vision until 2020 the EHEA is characterized as a powerful area with a well-defined functioning of all major mechanisms.

Keywords: European Association of Institution in Higher Education, professional higher education, European Higher Education Area, quality of higher education, European Standards and Guidelines for Quality Assurance in the European Higher Education Area, lifelong learning, employment, research, innovation, competitiveness.

Постановка проблеми. Європейська асоціація вищих навчальних закладів (далі – ЄАНЗ) була заснована у 1990 році як міжнародна неурядова організація, що заохочує та надає особливе значення професійній вищій освіті (далі – ПВО). Членами ЄАНЗ виступили національні і професійні асоціації коледжів, політехнічних інститутів та окремі організації. У більшості випадків Асоціація представлена національними асоціаціями університетів (коледжів), університетами прикладних наук, окремими вищими навчальними закладами або іншими професійними асоціаціями, які діють у галузі вищої освіти¹.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. У ході вивчення діяльності Європейської асоціації вищих навчальних закладів було проаналізовано статут асоціації, її організаційну структуру. Для детальної характеристики діяльності асоціації не можливо було не дослідити основні проекти з їх пріоритетними напрямками.

Мета статті полягає в детальному аналізі організаційної структури, висвітленні основних цілей та заходів, характеристиці пріоритетних напрямів діяльності потужного представника професійної вищої освіти на європейському освітньому просторі – Європейської асоціації вищих навчальних закладів.

¹ Близько 800 вищих навчальних закладів є повноправними членами Асоціації, які знаходяться у 32 країнах, які підписали Болонську декларацію. За даними на 2010 рік ЄАНЗ об'єднує 1294 вищі навчальні заклади, і вона представлена у 47 країнах на Європейського простору вищої освіти та поза його межами.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до статуту, місією ЄАВНЗ є сприяння інтересам професійної вищої освіти та відповідних закладів вищої освіти (далі – ЗВО), які визнані та фінансуються в межах Європейського простору вищої освіти (далі – ЄПВО) й має такі цілі: сприяти створенню ЄПВО та Європейського дослідницького простору (далі – ЄДП) шляхом впливу на формування європейської політики з питань професійної вищої освіти; представляти спільні інтереси членів на європейському рівні, а також поза межами ЄПВО; сприяти професійній вищій освіті в ЄПВО та ЄДП; надати членам платформи для комунікації, інформації та обміну думками з акцентом на питання, пов'язаними з майбутнім розвитком вищої освіти; забезпечити і захистити співробітництво між членами Асоціації; досягти співпраці у галузі вищої освіти шляхом встановлення тісних зв'язків з іншими організаціями, що мають подібні цілі.

Для досягнення своїх цілей ЄАВНЗ використовує такі **заходи**, як: представництво в європейських ЗВО, органах влади та стейкхолдерів; випуск політичних документів, аналітичних досліджень та інших документів; організація мережових заходів, навчальних заходів, конференцій та семінарів для членів та партнерів; поширення інформації; партнерство з зацікавленими організаціями у вищій освіті; участь у проектах [1].

Наступним кроком вважаємо за необхідне характеризувати організаційну структуру ЄАВНЗ з визначенням головних функцій кожного з підрозділів. Почнемо з **Генеральної асамблеї**: обирати президента, віце-президента та членів правління; призначити Генерального секретаря; призначити скарбника; якщо необхідно, призначити зовнішнього аудитора за рекомендацією Правління; звільнити Раду із зазначених причин двома третинами (2/3) більшості голосів; встановити та контролювати діяльність робочих груп; приймати рішення щодо стратегічних рамок та політичних документів Асоціації за рекомендацією Ради, Комітету стратегічних консультацій та робочих груп; затвердити бюджет тощо [6].

Відповідно до статутів, обов'язки **Ради** є: визначати загальну та повсякденну політику Асоціації; пропонувати для прийняття бюджет Генеральної Асамблеї; здійснювати моніторинг фінансів Асоціації та представляти щорічні звіти Генеральної Асамблеї для затвердження; готувати та представити політику Генеральної Асамблеї для затвердження; пропонувати Указові документи Генеральної Асамблеї для прийняття; виконувати рішення Генеральної Асамблеї тощо [6].

В обов'язки **Комітету** як стратегічного консультативно-дорадчого органу відповідно до статуту входить формулює рекомендації щодо пріоритетів та політики ЄАВНЗ [6].

ЄАВНЗ має **Секретаріат**, який здійснює щоденне управління та діяльність Асоціації; спільно з казначейством керує Асоціацією; підтримує Раду та робочі групи у роботі; веде протокол засідань Ради та Генеральної Асамблеї тощо [6].

ЄАВНЗ створила кілька **робочих груп** з метою дослідження, контролю, координації, розробки та формулювання політичних позицій у своїй специфічній сфері експертизи. Дві з них (забезпечення якості вищої освіти та навчання впродовж життя) діють вже декілька років, інші створені в останні роки [6].

Переходимо до детальнішого аналізу діяльності ЄАВНЗ, що стосується саме розробкою політики з ключових питань для ПВО. Вони згруповані на 4 напрями: 1) місії ПВО; 2) якість вищої освіти; 3) модернізація ПВО в рамках диверсифікованої вищої освіти; 4) дослідження, розробки та інновація.

Почнемо з детальнішого аналізу першого напрямку, що стосується **місії**. ЄАВНЗ як головний представник ПВО в Європі бачить свою місію в керуванні процесом гармонізації цього сектора через ЄПВО. Для цього у 2012 році був започаткований проект спрямований на гармонізацію підходів до ПВО в Європі. Спільно з експертами було створено робочу групу й було визначено, що ЄАВНЗ буде продовжувати розвивати ініціативи та підтримувати своїх членів у зміцненні сектора ПВО на національному та європейському рівнях.

Не так вже й просто визначити термін «професійна вища освіта». З відсутності будь-якої класифікації на цьому етапі ми можемо зробити висновок, що ПВО – це лише частина вищої освіти і, отже, працює для громади в межах одного трикутника: освіта – дослідження – послуга.

ПВО може зустрічатись у різних ЗВО у широкому спектрі академічних, професійних та фахових напрямів, так само, як це можна запропонувати в традиційному навчанні. Визначення ЗВО з «високими теоретичними курсами» й професійно орієнтованими ЗВО та програмами з «розвитком або підготовкою практичних навичок» означає ігнорувати той факт, що всеосяжні університети пропонують і продовжують пропонувати професійні тренінги для майбутніх лікарів, стоматологів, ветеринарів й архітекторів, які всі є «професіоналами» у своїй галузі.

В останні десятиліття ми могли спостерігати різні конвергентні та дивергентні процеси у вищій освіті, що вплинули на те як сприймається професійна, чи академічна вища освіта.

Важливо, на нашу думку, звернути увагу на той факт, що в цьому напрямі діяльності зазначено, що ПВО відігравати важливу роль як посередника між вищою освітою, професійною освітою та професійною підготовкою та ринку праці. Зокрема, навчальні заклади ПВО, у певному сенсі, «двомовні»; вони говорять як академічною, так і професійною мовами, і тому можуть стати ключовими гравцями у процесі кращого взаєморозуміння між вищою освітою та ринком праці. Для досягнення цієї мети важливо розробити багатовимірні характеристики ПВО з відповідними показниками передового досвіду або, навіть, досконалістю, та провести порівняльний огляд існуючих структур вищої освіти у європейських країнах та визначити проблеми й слабкі місця існуючих систем [2].

Другий напрям у діяльності присвячений **якості вищої освіти**. ЄАВНЗ бере участь через діяльність, пов'язану з процесом забезпечення якості, акредитацією, інструментами прозорості, оцінкою та рейтингом. Ця сфера також охоплює Європейські стандарти та рекомендації (далі – ЄСР) щодо забезпечення якості освіти на ЄПВО.

У різних комюніке міністрів різноманітність європейської вищої освіти підкреслювалось як перевага. Прозора, багатовимірна система класифікації, яка призначена для тестування ЗВО на дослідження та інновації, навчання та результати навчання, послуги суспільству, рівень інтер-

націоналізації та мобільності, управління, плата за навчання, залучення студентів та інших стейкхолдерів тощо. Саме це може допомогти ідентифікувати та зробити видимим таку різноманітність.

Однак розробка таких інструментів прозорості є нерозривно пов'язаною з добре функціонуючою системою забезпечення якості на ЄПВО та добре описаними рамками кваліфікації, які тісно пов'язані з місією конкретного ЗВО. Необхідно уникати рейтингу, особливо ранжирування, яке виражається як середнє значення для різних вимірів; така середня цифра буде статистично сумнівною, і тому надасть читачеві обмежену інформацію або, можливо, введе в оману.

У баченні ЄАНВЗ на 2020 рік ЄПВО показано як комплексна інформаційна система, що надає всі необхідні дані для тих, хто вимагає докладної інформації про окремі ЗВО та програми транснаціональної вищої освіти.

Крім цього, ЄАНВЗ зобов'язується співпрацювати з міжнародними органами влади та асоціаціями вищої освіти для визначення та розробки таких якісних та кількісних характеристик та показників, які забезпечать практичну користь потенційному отримувачу освітніх послуг від багатовимірних інструментів [3].

Наступний напрям, який маємо детальніше характеризувати, це – **модернізація ПВО в рамках диверсифікованої вищої освіти**. Діяльність ЄАНВЗ в цьому напрямі конкретно стосується питань працевлаштування та навчання впродовж життя. Але ЄАНВЗ також вирішує такі питання, як інтернаціоналізація, рамки кваліфікацій тощо.

Працевлаштування випускників з самого початку Болонського процесу розглядалось як наріжний камінь у розвитку вищої освіти. Занепокоєння полягало в тому, щоб зробити вищу освіту чутливою до суспільства, що постійно розвивається та швидко мінливих вимог у сфері зайнятості. А це вимагає гнучкості та інновацій як у змісті, так і в структурі освіти.

Знову ж таки, у баченні ЄАНВЗ на 2020 рік – це Європа, де уряди, роботодавці та ЗВО розширили свої партнерські відносини для створення робочих місць для випускників та випускників для робочих місць (to create jobs for the graduates and graduates for the jobs). За допомогою програмних структур ЗВО мають дати студентам можливість підтримувати зв'язки з ринком праці що базується на гнучких та пов'язаних між собою циклах; роботодавці мають дозволити і заохотити своїх працівників повернутися до ЗВО за відповідними додатковим навчанням; уряди мають забезпечити все це належними механізмами підтримки. Однак при можливості працевлаштування роботодавці та ЗВО мають також враховувати довгостроковий обрій кар'єри випускників, як підприємця, так працівника.

Навчання впродовж життя як провідний принцип розвитку ЄПВО суворо підтримується та пропагується ЄАНВЗ. Навчання впродовж жит-

тя сприяє розширенню знань та вмінь, а також створює нові навички. Для фізичних осіб навчання впродовж життя є основним джерелом гнучкості у відношенні професійних змін або особистого розвитку та зростання. Організатори ЄАНВЗ закликають уряди забезпечувати відповідне інвестування та юридичну підтримку навчання впродовж життя як одного з найбільш ослаблених інструментів справедливого суспільства та як одного з найважливіших факторів економічного зростання [4].

Наступним напрямом діяльності ЄАНВЗ для детальнішої характеристики є дослідження, розробки та інновації. Європейська конкурентоспроможність та інноваційний потенціал, особливо важливі на регіональному рівні, де ЗВО виступають в якості найважливіших зв'язків між ринком праці, організаціями та суспільством. Крім того, прикладні наукові дослідження відіграють важливу роль у розвитку навичок підприємницької діяльності студентів та сприяють більш економічному зростанню та роботі. Практичні навички, отримані від практичних досліджень, також значно підвищують рівень працевлаштування випускників.

Суспільства, що постійно розвиваються, вимагають значних інвестицій у співпрацю в межах трикутника: освіта – дослідження – послуга ідеально підходять для розкриття повного потенціалу ЄДП. Прикладна науково-дослідна діяльність може швидко реагувати на зміни та поєднувати результати досліджень із реальними змінами, щоб реально вплинути, особливо на регіональному рівні. Дослідницькі заходи включають різноманітні типи проектів, міждисциплінарні дослідження, проведені у співпраці із стейкхолдерами.

З європейської точки зору університети прикладної науки виступає регіональними з'єднувальними ланцюгами, міжнародними ключовими гравцями та керівниками проектів, консалтинговими органами та ключовими учасниками європейського підприємництва та освіти. Ось чому застосування досліджень, розробок та інновацій є однією з чотирьох основних сфер діяльності ЄАНВЗ. Це розглядається як найважливіший фактор у покращенні європейського інноваційного потенціалу. Організатори ЄАНВЗ рішуче заявляє про сприяння, подальший розвиток ролі університетів прикладних наук, сприяння передачі результатів досліджень та розширення співпраці за допомогою інновацій та діяльності університетів прикладних наук [5].

Висновки і пропозиції. Отже, ЄАНВЗ є справжнім представником та захисником ПВО, збільшуючи можливість ЗВО у процесі забезпечення якості професійної вищої освіти у Європі. Асоціація зробила свій значний внесок у створення Європейського простору вищої освіти та дослідження і сприяла співпраці між учасниками БП. У баченні Асоціації до 2020 року ЄПВО характеризується як потужний простір з чітко усталеним функціонуванням всіх основних механізмів.

Список літератури:

1. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/about/mission-statement/>
2. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/policy/mission-phe/>
3. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/policy/quality-he/>
4. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/policy/modernising-phe/>
5. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/policy/r-d-i/>
6. European Association of Institution in Higher Education. URL: <https://www.eurashe.eu/about/organisation>